

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Γ' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 20)

Η Σπιναλόγκα:

- Είναι τόπος που συμβολίζει την ανάπτυξη πολιτισμών με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά σε διαφορετικές ιστορικές περιόδους,
- έχει μείνει κυρίως γνωστή επειδή συμβολίζει την ανθρώπινη δυστυχία, την περιθωριοποίηση και προκατάληψη σε βάρος των λεπρών που για μεγάλο χρονικό διάστημα φιλοξένησε,
- εκφράζει την αγωνιστική διάθεση του ανθρώπου και την επιθυμία του να ζήσει και να δημιουργήσει, ακόμη και υπό αντίξοες γι' αυτόν συνθήκες,
- Πριν λειτουργήσει ως λεπροκομείο για μισό αιώνα υπήρξε βενετικό φρούριο και οθωμανικό κάστρο με οικισμό,
- Εκτός από σύμβολο του ανθρώπινου πόνου είναι χώρος συνύπαρξης ιστορικά ανθρώπων με διαφορετικό πολιτισμό και εθνολογική προέλευση.

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο (μονάδες 15)

- Η άποψη του Αλβέρτου Σβάϊτσερ, γνωστού ανθρωπιστή, σχετίζεται άμεσα με το θέμα του Κειμένου 2, καθώς ο χαιρετισμός της Προέδρου της Δημοκρατίας αφορά την ανέγερση ενός πρωτοποριακού κτιριακού συγκροτήματος στον χώρο του πρώην αεροδρομίου για τη στέγαση τεσσάρων συλλόγων για ενήλικες και παιδιά με αναπηρίες.
- Η θέση της Προέδρου της Δημοκρατίας είναι ότι η δημιουργία σύγχρονων χώρων στέγασης των ατόμων με ειδικές ανάγκες αποτελεί λόγο για να αισιοδοξούμε ότι σε καιρούς κρίσης η κοινωνική αλληλεγγύη υπάρχει ακόμη και συνιστά το αποτελεσματικότερο και ισχυρότερο αντίδοτο.

Ερώτημα 2^ο (μονάδες 10)

Στη 2^η παράγραφο του Κειμένου 1 είναι εμφανής η πρόθεση του συντάκτη να ευαισθητοποιήσει επιστρατεύοντας την επίκληση στο συναίσθημα του δέκτη, καθώς:

- Χρησιμοποιεί την αφήγηση ως μέσο πειθούς, την εξιστόρηση της ιστορίας του τελευταίου συνθήματος από την τελευταία κάτοικο της Σπιναλόγκα,
- Στην παράγραφο παρατηρούνται αξιολογικά επίθετα με τα οποία ο δέκτης κατευθύνεται στην υιοθέτηση θετικών συναισθημάτων για την πράξη της τελευταίας κατοίκου: κακοξυσμένου (μολυβιού), ανείπωτου (πόνου), ιδιότυπη (φυλακή).
- Σε δύο περιπτώσεις το ασύνδετο σχήμα δημιουργεί συναισθηματική φόρτιση, η οποία εντείνεται με λέξεις με ιδιαίτερη σημασιοδότηση (Μια ιστορία κοινωνικού αποκλεισμού, απομόνωσης και προκατάληψης..., Οικογένειες χωρίστηκαν με βία σε μια στιγμή, αγαπημένοι χάθηκαν για πάντα, άνθρωποι καταδικάστηκαν σε μια ιδιότυπη φυλακή, για να σώσουν τον πλησίον τους)

Ερώτημα 3^ο (μονάδες 10)

α. «Η αγάπη για την ελευθερία, το πείσμα για τη ζωή, η ανθεκτικότητα και η έμπρακτη πίστη ότι ο άνθρωπος, υπό οποιοσδήποτε συνθήκες, μπορεί και πρέπει να ανυψώνεται πάνω από την συνθήκη της απλής διαβίωσης και να επιδιώκει συλλογικά το ευ ζην.»: Με το ασύνδετο σχήμα αποδίδονται με έμφαση οι πανανθρώπινες αξίες που συμβολίζει η Σπιναλόγκα. Το ασύνδετο σχήμα πλαισιώνει το σχήμα άρσης-θέσης που επιλέγεται στην αρχή της παραγράφου, για να δοθεί έμφαση στον ευρύτερο συμβολισμό του χώρου. Είναι εμφανής – σε συνέχεια της προηγούμενης παραγράφου – η προσπάθεια ευαισθητοποίησης του αποδέκτη του μηνύματος.

β. Σε καιρούς κρίσης και οξυμένων προκλήσεων, η κοινωνική αλληλεγγύη είναι το πιο ισχυρό μέτρο για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν συμπολίτες μας. Εύχομαι αυτό το νέο κτίριο που αποτελεί χώρο προστασίας, ενδιαφέροντος, μάθησης και αγάπης να είναι σύντομα έτοιμο, συμβάλλοντας με την παρουσία του στην κοινωνική, υγειονομική και περιβαλλοντική αναβάθμιση ολόκληρης της περιοχής».

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Η μοναξιά στο Κείμενο 3 ερμηνεύεται ως πράξη αντίστασης σε έναν κόσμο που στο σύνολό του βρίσκεται στη «λάσπη» (βούρκος), δηλαδή στη διαφθορά, ανηθικότητα και κάθε ανάλογη κατάσταση που εκφράζει την εποχή με μελανά χρώματα. Η μοναξιά παίρνει τη διάσταση της διαφορετικής προσέγγισης του κόσμου και της ζωής που τον περιβάλλει, της προσπάθειας του ανθρώπου να κρατήσει αλώβητο τον χαρακτήρα, την Ύπαρξή του.

Κειμενικοί δείκτες: τα παράθυρα (η έξοδος προς τον κόσμο), η επανάληψη της λέξης «Σύννεφα» (η θέα αμφιθεατρικά του σπιτιού που βλέπει προς όλα τα σημεία του ορίζοντα), το β' ενικό ρηματικό πρόσωπο (προβληματισμός, διάλογος με τον αναγνώστη, έναυσμα εσωτερικού διαλόγου), η πρόταση του «εσύ» στο ρήμα, οι μεταφορές (λασπωμένη κ.ά.), η υποτακτική έγκλιση («να μη θέλεις»: επιθυμία, επιλογή, προτροπή), η λέξη «Ύπαρξη» με αρχικό κεφαλαίο γράμμα (τονίζεται η λέξη ως αξία, με ιδιαίτερο ηθικό βάρος) κ.ά.

Ο/Η μαθητής/-τρια απαντά ελεύθερα στην ερώτηση προσωπικής ανταπόκρισης ανάλογα με τον παραστατικό του/της κύκλο και τον βαθμό αναγνωστικής ανταπόκρισης του κειμένου.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 30)

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Το ζητούμενο κειμενικό είδος είναι επιστολή και πρέπει να έχει τις τυπικές συμβάσεις του είδους, καθώς και συνδυασμό τρόπων πειθούς για την πειστικότητα του λόγου:

- Προσφώνηση στην αρχή της επιστολής στα μέλη της επιτροπής που εγκρίνει την ένταξη περιοχών στον κατάλογο της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς,
- Αναφορά στην ιδιότητα με την οποία απευθυνόμαστε στην Επιτροπή,
- Ρητή δήλωση της πρόθεσής μας, του σκοπού για τον οποίο αποφασίσαμε να επικοινωνήσουμε,
- Κατάλληλο ρηματικό πρόσωπο (β' πληθυντικό ως πληθυντικός ευγένειας)
- Σοβαρό ύφος λόγου,
- Επιλογή της κυριολεκτικής λειτουργίας της γλώσσας, αν και αυτό δεν εξαιρεί τη μεταφορική γλώσσα λόγω της ιδιαιτερότητας του θέματος.
- Επίκληση στη λογική του δέκτη με την χρήση επιχειρημάτων και τεκμηρίων, αλλά και επίκληση στο συναίσθημα, μιας και ο συμβολισμός του χώρου είναι ιδιαίτερος.
- Λεξιλόγιο, σύνταξη και γενικά γλωσσικές επιλογές κατάλληλες για την περίπτωση της επικοινωνίας και τον αποδέκτη της επιστολής.

Ενδεικτικοί άξονες ανάπτυξης:

- Σύμβολο μιας εποχής που οι ασθενείς αντιμετωπίζονταν με προκατάληψη και ζούσαν κοινωνικά αποκλεισμένοι υπό τον φόβο μόλυνσης των άλλων.
- Εκφράζει αξίες που είναι επίκαιρες, όπως η αγάπη για την ελευθερία, η αγωνιστική διάθεση του ανθρώπου και η επιθυμία του να ζήσει και να δημιουργήσει, ακόμη και υπό αντίξοες γι' αυτόν συνθήκες.
- Είναι χώρος που έχει προγενέστερη από του λεπροκομείου ιστορία, καθώς η ιστορία της Κρήτης προσδιορίζεται από επιρροές, όπως των Ενετών και των Τούρκων, που ήλεγχαν το νησί για δεκαετίες.
- Είναι ένα σύμβολο της ιστορικής διαδρομής ανθρώπων με διαφορετικά εθνοτικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά.
- Υπάγεται ως χώρος στην παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά, καθώς χιλιάδες τουρίστες, Έλληνες και ξένοι, την επισκέπτονται κάθε χρόνο.